

Seria: Profesorki Super-Babki
Odcinek nr: 198
Podseria: instruktorki
Podseria: paragraf 22
Podseria: wiele postaci

STEFANIA WOJTULANIS-KARPIŃSKA ORAZ JADWIGA PIŁSUDZKA I INNE

Omawiane/polecane książki:

- [1] Magdalena Berkowicz: *Stefania Wojtulanis-Karpińska „Aviomama”, Dopisek na okładce: O kobiecie która kochała latać*, Wydawnictwo: ZP Grupa Sp. z o.o., Piekary Śląskie, 2010.
- [2] Anna Rudnicka-Litwinek: *Dziewczyny na skrzydłach: polskie lotniczki, które zdobyły niebo*, ZNAK, Kraków, 2020.
- [3] Krzysztof Kubała i inni: *Skrzydlate damy: cztery Polski z Air Transport Auxiliary*, Wydawnictwo Gretza.pl, Warszawa 2019.
- [4] Anna Litwinek: *Awiatorzy. Podniebne przygody polskich lotniczek i lotników. Znak, Kraków 2021. /dla dzieci/*

W pracy [3] wymieniono cztery polskie lotniczki w Wielkiej Brytanii, a mianowicie były to (w ATA): Stefania Wojtulanis-Karpińska, Jadwiga Jaraczewska (z domu Piłsudzka)¹, Anna Leska-Daab oraz Maria Hrynakowska-Kępińska². Cytat z [1]: <<Liczba polskich kobiet pełniących różne funkcje służbowe w czasie IIWS **w lotnictwie** wynosiła dwa tysiące. W pułkach LWP pełniło służbę 717 kobiet, w tym 80 w stopniu oficerów, 296 – podoficerów i 341 – szeregowców>>, autorka powołuje się na dane zestawione w [C]. Eseiata widział m.in. film o polskich żołnierzkach

¹ <http://pilsudski.jcom.pl/Jadwiga%20Pilsudska%20Jaraczewska.html?i=1>; specjalna strona – kliknąć koniecznie. <https://historykon.pl/jadwiga-pilsudska-i-jej-sluzba-pomocnicza-w-raf-podczas-ii-ws/>; wielki zestaw źródeł online.

² <https://www.wikitree.com/wiki/Hrynakowska-1>; o Bohaterce. <<Contract Terminated by ATA>>

w wojsku, w tym także 'ludowym'. Było niezwykle wzruszającym usłyszeć wspomnienia tychże Pań. Samo to iż były filmowane było dla nich wydobyciem z zapomnienia oraz wyrażeniem uznania – jeden z filmów, które pamięta się całe życie; realizacja m.in. Zofia i Krzysztof Kunert.

W eseju omówiona zostanie tylko książka [1], pozostałe są polecane. Bohaterkami odcinka/eseju są tylko dwie panie, a w kolejnym odcinku 199 temat będzie kontynuowany. Generalnie książka poświęcona jest jednej tytułowej postaci, natomiast Córce Marszałka Piłsudskiego poświęcono [1] tylko jeden podrozdział 3.2 na stronie 52. Książka to caczusko, to skarb bo zawiera kilkadziesiąt kolorowych i czarno-białych fotografii – jak tego dokonała autorka (?) wyjaśnia we wstępie – pochodzą z Prywatnej Kolekcji Stefanii Wojtulanis (objęte prawami autorskimi). Natomiast eseista sam wykonał zdjęcia lub ściągnął je z portali NAC oraz PPOOLONA, gdzie są ogólnodostępne, warto tam kliknąć, bo jest ich o wiele więcej.

Książka zaczyna się od podziękowań oraz Przedmowy napisanej przez Jerzego B. Cynka, który informuje czytelników iż autorka Magdalena Berkowicz jest pracownicą Muzeum Lotnictwa w Krakowie (Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów). Dodaje iż przez wiele lat prowadził korespondencję z naszą Heroiną, zatem jest predestynowany do napisania kilku uwag o książce, o Bohaterce i o autorce.

Pierwsza Heroina odcinka **Stefania Cecylia Wojtulanis-Karpińska**, (ps. „Barbara”) urodziła się 22 listopada 1912 w Warszawie, czyli jeszcze pod zaborem rosyjskim. Zatem w roku wybuchu II wojny światowej Ona miała 'już' 27 lat oraz ogromne doświadczenie jako lotniczka!!! Jest zastawiona cała lista dyplomów m.in. ukończyła **kurs instruktorów sportu spadochronowego L.O.P.P.**³ (str. 25). Licencję pilota uzyskała 10 czerwca 1937 roku. Do 1 września 1939r. wylatała łącznie 181 godzin

³ <https://zbiam.pl/artykuly/liga-obrony-powietrznej-i-przeciwigazowej-w-polsce/>; o organizacji.

i 54 minuty pilotując głównie polskie samoloty **RWD-5** oraz **RWD-8**.

Od młodości interesowała się lotnictwem. Działała w przysposobieniu obronnym kobiet i Kole Młodzieży Aeroklubu Warszawskiego. Ukończyła Szkołę Szybowcową w Miłośnie (1935r.) Była jedną z pierwszych kobiet w Polsce, która uzyskała licencję pilota balonowego. Uczestniczyła w wielu zawodach balonowych: krajowe 17.06.1936 w Toruniu, 1937 – przelot balonem na odległość 280 km, z Zofią Szczecińską. Potem X Krajowe Zawody Balonowe. Przeleciały 189km, co dało IM IV miejsce

w klasyfikacji ogólnej zawodów (wylądowały koło Zaleszczyk przy granicy państwa??). We Lwowie wzięła udział w grupowym skoku spadochronowym. Zatem w dopisku na okładce „**o kobiecie, która kochała latać**” – nie ma żadnej przesady. Ale niestety 1 września 1939r. rozpoczęła się II Wojna Światowa... To wiadomości z Rozdziału Drugiego pt. <<Młodość „Baśki”>>, bo tak ją przyjaciele nazywali. Zdjęcia są przebiegawe: s.22 – licencja pilota szybowcowego; s.23 – legitymacja (ze zdjęciem) Aeroklubu Rzeczypospolitej Polskiej, s.26 – Toruń, dyplom uczestnictwa w zawodach balonowych, s.30 w balonie, s.31 przy samolocie...

Rozdział Pierwszy – na stronach 9-20 na tytuł: „Zarys historii lotnictwa polskiego do 1939 roku”. Wracamy do początków XX wieku, gdy nie było Polski, a Polacy ewentualnie latali w krajach zaborców lub na emigracji w USA, czy Francji lub Rosji i Austrii. W **1910 r.** książkę Stanisław Lubomirski założył w Warszawie na Mokotowie zakłady lotnicze „Aviata”, ale w 1912r. Rosjanie ukradli/przejęli zakłady i je zmilitaryzowali (str. 9). W carskiej Rosji w **1910r.** Grzegorz Piotrowski przeleciał nad morzem 37 km z Petersburga do twierdzy Kronsztad – międzynarodowy rekord lotniczy. W 1918r. powstała II Rzeczpospolita – co ciekawe szefem lotnictwa został generał Francois-Leon Leveque (20.01.1923), ale już od 17 sierpnia 1924 został on zastąpiony przez

generała Włodzimierza Zagórskiego-Ostoję⁴. Polscy lotnicy występowali z sukcesami na arenie międzynarodowej m.in. Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura... 25.08.1935 Krystyna Ganowicz dokonała na szybowcu pierwszego w świecie lotu nocnego, 14.05.1937 Wanda Modlibowska ustanowiła międzynarodowy szybowcowy kobiecy rekord długości lotu - wynikiem 24 godziny i 14 minut itd. itd. Dnia 1 stycznia 1929r. powstały **Polskie Linie Lotnicze LOT** - dla eseisty to skarb narodowy, dla innych niekoniecznie. Generalnie to niezwykle ciekawa historia - polscy lotnicy w Wielkiej Brytanii - pojawili się przecież jako wykształceni i przeszkoleni w ówczesnej Polsce... Warto przeczytać, warto poznać, każdy musi sam sięgnąć do oryginału.

Pomnik pilotów Żwirki i Wigury w Bielsku-Białej

Jest wiadomość iż nasza Heroina studiowała na Politechnice Warszawskiej, ale nie ma informacji o dyplomie. Zresztą nie miało to znaczenia, dla Jej dalszej kariery - bo wybuchła wojna.

⁴ [https://pl.wikipedia.org/wiki/W%C5%82odzimierz_Zag%C3%B3rski_\(genera%C5%82\);](https://pl.wikipedia.org/wiki/W%C5%82odzimierz_Zag%C3%B3rski_(genera%C5%82);) o generale

Zatem była wszechstronnie wyszkoloną, pasjonatką lotnictwa – miała wiadomości z zakresu mechaniki /urządzenia, silniki, teorii przepływów/, nawigacji, geografii, była ekstremalnie sprawna fizycznie i mentalnie – właściwie niby trudno uwierzyć, a było jeszcze lepiej. Musiała znać angielski, a może i inne języki – rosyjski z dzieciństwa. Podobnie było z drugą Bohaterką, a niektórzy polscy piloci musieli się natychmiast angielskiego nauczyć.

Rozdział trzeci: <<Losy „Barbary” w czasie II wojny światowej>>. Kolejne zdjęcia s. 35 – datowane jest 1 września 1939, tj. Zaświadczenie dla władz wojskowych o licencji pilota, s.36 – z 7 września 1939r. dokument przynależności do tzw. Eskadry Sztabowej. Wykonała lot do bazy lotniczej w Dęblinie na RWD-8 (3.9.1939) /rozkazy, informacje/, co ciekawe pas lotniska był już zbombardowany przez Niemców, Ona wylądowała mimo wszystko bezpiecznie. Wróciła do bazy w Warszawie – jest zdjęcie dziennika Jej lotów wrześniowych (1939) – wykonała ich kilkanaście...

Cytat: „Po klęsce wrześniowej niemal cały personel polskiego lotnictwa został internowany poza granicami Polski [...] Rządy na Węgrzech i w Rumunii, pomimo że były naciskane przez władze niemieckie, nie czyniły problemów dla strony polskiej.” W czym – w zakresie wyjazdu. Wielu Polaków przedostało się naprzód do Francji, a potem do Wielkiej Brytanii. Ona wyleciała na RWD-13 poza granice Polski, lądując w Czerniowcach⁵, wtedy w Rumunii. Tam od razu zgłosiła się do służby. Była kurierką pomiędzy obozami internowania w Rumunii – samochodami i pociągami. Po przedostaniu się do Francji została wcielona do wojsk lotniczych – s. 46: legitymacja służbowa „Polskie Jednostki Lotnicze we Francji” datowana – Paryż 20.05.1940r. Do Paryża dojechała pociągami. Dotarła tam 15 grudnia 1939r. Mieszkała w hotelu „Mary”, kilka dni później dołączyła do Niej Anna Leska. Potem razem

⁵ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerniowce>; miasto wtedy w Rumunii, obecnie na Ukrainie.

służyły miesiącami. Tutaj kobiety nie latały, bo taki był wtedy regulamin wojskowy we FRANCJI, czy we francuskiej armii.

W Paryżu spotkała pułkownika Stanisława Karpińskiego, 05.05.1940 zaręczyli się „potajemnie” jak dodaje autorka książki. Jej wybrany pełnił funkcję szefa Sztabu Dowództwa Wojsk Lotniczych. Potem został Jej mężem. Już w czerwcu 1940r. rejsiem transatlantyku „Batory” – dotarła do Londynu.

W Wielkiej Brytanii powstała AIR TRANSPORT AUXILIARY (ATA) organizacja mająca oddziały w pewnej części kobiece. Zadaniem

członków było przelatywanie nowo wyprodukowanymi samolotami z fabryk na odpowiednie lotniska – bo jak je inaczej przewieść, przetransportować? Brakowało lotników – po początkowym wahaniu Brytyjczycy „przyjęli usługi” Polaków, Czechów, pilotów z Kanady, Nowej Zelandii a nawet z Republiki Południowej Afryki. Natomiast kobiety **nie służyły w oddziałach/jednostkach bojowych**, ale właśnie w tychże pomocniczych. Podrozdział 3.3 właśnie o <<Służbie Transportu Lotniczego>> – powstałej 15 lutego 1940r. Tak zwana „bitwa o Anglię” trwała w okresie **od 10 lipca do 31 października 1940 roku**. Szczególnie wtedy takie dostarczanie nowych maszyn było sprawą „życia i śmierci”, bo samoloty były uszkodzane, zapalane, bombardowane – a ci piloci co żyli i byli zdolni do walki potrzebowali sprawnych myśliwców oraz bombowców. Są zdjęcia s.55 – co ciekawe w mundurach uroczystych, część Pań ma spódnice, a inne spodnie. Strona 54: „w okresie największej liczebności organizacja ATA liczyła 1318 pilotów w tym 1152 mężczyzn i **166 kobiet**, ponadto 151 mechaników i 19 radiooperatorów”. Jest seria zdjęć na stronach 55-69, niezwykle urocze: Ona sama, np. s.67 z odznaką ATA, z koleżankami, z sześcioma lotnikami z 315 Dywizjonu Myśliwskiego, oficjalna książka Jej lotów, na okładce gazety branżowej „SKRZYDŁA” z 15-31 marca 1943r. Byli tam (w ATA) też piloci polscy – dawniej cywilni np. z PLL LOT. Organizacja ATA zrealizowała 300 000 dostaw samolotów przez całą wojnę – tak podaje autorka – nie do wiary!! Wylatali 415 000 godzin!! Organizacja została rozwiązana 30 listopada 1945 roku.

Rozdział 3.4: „Praca ‘Barbary’ dla ATA”. Zostały przyjęte razem z Anną Leską, jako pierwsze cudzoziemki. Zdarzało się iż Stefania Wojtulanis wykonywała kilka lotów dziennie, ale bywały też dni bez lotów. Na stronach 82-83 zamieszczono fragment wspomnień naszej Heroiny. Bywała pogoda „jak-to-na-wyspach”, bywało takie zachmurzenie, że musiała 3-krotnie podchodzić do lądowania... Po takim, strasznym stresie okazało się iż w kasynie spotkała wielu znajomych Polaków!!! <<Pokój

noclegowy dzieliłam z „Jamajką” – niestety nie ma rozszyfrowania kto to był. >>

Generalnie zdarzały się rzeczy tragiczne, koleżanka Angielka zginęła z powodu awarii silników samolotu. Natomiast na Nią (na Jej samolot) najechał nieostrożnie kołujący myśliwski Hurricane. Jest genialny opis lądowania awaryjnego, bez wysuniętego podwozia!!! str. 90-91 na lotnisku w Backpool. Znała teorię, wylądowała, ale Jej samolot (nie nowy, ale po remoncie!!) jak się okazało był uszkodzony już w momencie startu. Natomiast Jej lądowanie (bez kół) niewiele go uszkodziło – jak wspomina ślizgał się jak po maśle (po zlodowaciałej ziemi). Badano skrupulatnie wypadek lotniczy, ustalono iż Jej system ‘emergency’ też był uszkodzony, zatem w żaden sposób nie mogła tegoż podwozia wysunąć. Jest cytat z wniosków komisji badawczej...

W maju 1943r. Barbara spędziła najwięcej czasu w powietrzu tj. 33godz. i 50 minut, najmniej w kwietniu 1945 – 4 godziny i 55 minut. Dnia 31 maja 1945r. została zwolniona ze służby w ATA. Rozdział 4: „Losy ‘Barbary’ po II wojnie światowej” – zaraz po ATA wstąpiła do Pomocniczej Lotniczej Służby Kobiet – zdjęcie s.96... Dnia 6 czerwca 1946 w Kościele Polskim⁶ w Londynie zawarła związek małżeński ze Stanisławem Karpińskim, oboje byli w żołnierskich mundurach. Po kilku latach przenieśli się do Los Angeles. Oboje pracowali w Ameryce, w 1963r. otrzymali obywatelstwo USA. Równocześnie Pani Stefania pracowała społecznie w wielu organizacjach m.in. w bibliotece polskiej, w **Fundacji Przyjaciół Jana Pawła II**. Autorka nie pisze o dzieciach, chyba ich nie mieli. Ona oddała życie Polsce, ale nie mogli do niej wrócić. Churchill, Roosevelt i Stalin⁷ wymyślili nowy świat, wydaje się iż ONI (Heroina z mężem) nie mieli co szukać w ówczesnej komunistycznej Polsce. Nasza Pani Stefania przyleciała do Polski w 1992 roku na Światowy Zjazd Lotników Polskich. Strona 102 urocze zdjęcie z mężem w ich dojrzałym życiu – w eleganckich

⁶ <https://www.msze.info/msze-za-granica/miasto/londyn>; dzisiaj tych kościołów jest mrowie. Zapewne było to w kościele - w Polskiej Parafii pw. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Kazimierza.

⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wielka_tr%C3%B3jka; informacje o tzw. WIELKIJ TRÓJCE.

strojach. Na końcu mamy spis obiektów w posiadaniu Muzeum Lotnictwa m.in. Jej oryginalny mundur, świadectwa, legitymacje itd. To niezwykle szlachetne iż tam ten wielki skarb przekazała. Jest dalej spis publikacji. A także dodatek pt.: <<Spitfire'y „Barbary” – wczoraj i dziś>>. Między innymi w muzeach – m.in. Chicago oraz w Portugalii.

Druga Bohaterka to **Jadwiga Jaraczewska** – córka Marszałka Piłsudskiego. Niestety **nie ma o NIEJ** wielkiej monografii na rynku księgarskim. Jaka szkoda – musi wkrótce taka powstać, jeśli patrioci polscy będą mieli jeszcze coś do powiedzenia. Podrozdział 3.2. ma tylko jedną stronę.

Z Internetu:

<< W 1937 r. zaczęła latać na szybowcach. Wspólnie z siostrą Wandą uczęszczała do Gimnazjum Żeńskiego im. Wandy z Posseltów Szachtmajerowej, gdzie w maju 1938 r. zdała egzamin dojrzałości z wynikiem bardzo dobrym. Tuż po maturze wyjechała na **kurs szybowcowy** na wołyńskiej Sokolej Górze. Tam po trzech tygodniach zdobyła przeszkolenie szybowcowe kategorii B w czerwcu 1938. Po maturze planowała podjąć studia na Politechnice Warszawskiej jesienią 1938, a potem poświęcić się lotnictwu i pracy konstruktorskiej. Szkoliła się z lotniska mokotowskiego /także na innych samolotach/.

Najdłuższy przelot wykonała na szybowcu WWS-3 Delfin w 1939 r. Po uzyskaniu wszystkich kategorii szybowcowych (A, B, C i - najwyższej – D) rozpoczęła loty wyczynowe. Latała m.in. na szybowcach IS-B Komar, CW-5 bis. Należała też do Przynależności Wojskowej Kobiet.
>>

W książce [1] mamy informację iż we wrześniu 1939r. udało się Jej dotrzeć do Szwecji. Następnie dostała do Wielkiej Brytanii. Latała też w ATA (od połowy lipca 1940r.). Poniżej **podano linki** do JEJ wspomnień na falach radiowych i w podcastach, które oglądał i wysłuchał eseista. Władze

Polskie i Brytyjskie namówiły Córkę Marszałka Polski na wycofanie się ze służby, aby przypadkiem nie zginęła. Przystała na te nalegania. Podjęła studia architektoniczne w Cambridge. Studia ukończyła w 1946 roku. Wcześniej w 1944r wyszła za mąż za oficera marynarki wojennej. Jesienią 1990 powróciła do Polski na stałe.

Stefania Wojtulanis-Karpińska (ur. 1912) zmarła w 2005 roku w Los Angeles, przeżyła ponad 90 lat.

Jadwiga Jaraczewska (ur. 1920) zmarła w 2016 roku w Warszawie, także w wieku ponad 90 lat.

O NICH eseista nie uczył się w szkołach. Czytał tylko kultowy „Dywizjon 303”. Nie były profesorkami, tylko dyplomowanymi instruktorkami, ale seria ma także i taką podserię – mogą być harcerstwa, żeglarstwa, a nawet tańca.

W książce [2] Bohaterkom poświęcono jeden rozdział, niektóre inne postacie podane zostaną teraz, kolejne w odcinku następnym. Zatem autorka omawia lotniczki:

- (i) płk pil. Zofia Dziewiszek-Andrychowska⁸; pilotka LWP, służyła 30 lat, latała także na śmigłowcach!!;
- (ii) pierwsza polska lotniczka – Karolina Borhardt (z domu Iwaszkiewicz)⁹; żona słynnego kapitana i pisarza, została na Zachodzie z córką, a on wrócił do Polski;
- (iii) Adela Szarzec-Tragarz – pierwsza kobieta w polskim lotnictwie liniowym¹⁰ LOT,

⁸ https://www.wikiwand.com/pl/Zofia_Dziewiszek-Andrychowska;

⁹ <https://rynek-ksiazki.pl/aktualnosci/panie-spod-chmur/>; ciekawe informacje – rozmowa z autorką książki [2].

¹⁰ <https://podroze.onet.pl/ciekawe/adelajda-szarzec-tragarz-pierwsza-kobieta-kapitan-lot-odeszla-na-emeryture/t5xh9yn>;

■ **Adelajda Szarzec-Tragarz swoją przygodę z lotnictwem zaczęła w latach 70. od lotów szybowcowych pod skrzydłami **Aeroklubu w Bielsko-Białej****

■ **Jako pierwsza kobieta dostała się na studia na specjalizacji pilotażowej na Politechnice w Rzeszowie**

(iv) Paulina Różyło-Nowicka – pierwsza w Polsce kobieta oblatywacz¹¹.

trojka.polskieradio.pl/artikel/2710745

Tube Maps YouTube Maps ear

Trójka POLSKIE RADIO | **PolskieRadio.pl** PORTAL POLSKIEGO RADIA SA

AUDYCJE • PLAYLISTA • ZESPÓŁ • CZĘSTOTLIWOŚCI • KONCERTY • RAMÓWKA • KONKURSY • LISTA

Adelajda Szarzec-Tragarz. Pierwsza Polka za sterami Dreamlinera

trojka.polskieradio.pl/artikel/2710745

ube Maps YouTube Maps ear

Trójka POLSKIE RADIO | **PolskieRadio.pl** PORTAL POLSKIEGO RADIA SA

AUDYCJE • PLAYLISTA • ZESPÓŁ • CZĘSTOTLIWOŚCI • KONCERTY • RAMÓWKA • KONKURSY • LISTA

POSŁUCHAJ

W chmurach (Reportaż/Trójka) 0:24 DODAJ DO PLAYLISTY +

Eseista słucha!!!

¹¹ [https://trojka.polskieradio.pl/artikel/2710745;](https://trojka.polskieradio.pl/artikel/2710745)

Bohaterki tegoż odcinka warte są poznania, polecane książki należy przeczytać – niestety są trudno dostępne...

Na wskazane linki warto kliknąć, odcinki są przygotowywane miesiącami, czasem nawet kilka lat. Do muzeów trzeba pojechać... Co ciekawe nie w każdym dniu, można dotrzeć do stron, lub układ słów kluczowych – nagle daje nową stronę...

LINKI

- (a) <https://biografia24.pl/stefania-wojtulanis-karpinska/>; piękne zdjęcie portretowe.
- (b) <https://czytam.pl/stefania-wojtulanis-%E2%80%93-karpinska-aviomama-magdalena-berkowicz-215185>; informacje o książce.
- (c) <https://www.facebook.com/InstytutPileckiego/posts/1235080036645966/>; dalsze informacje.
- (d) <http://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/32736?t=Anna-Leska-niezwykly-pilot-w-burzliwych-czasach>; o Annie Leskiej.
- (e) <https://wsiz.edu.pl/blog-naukowy/pilotki-kontrolerki-inzynierki-czyli-o-kobietach-w-lotnictwie/>; info.

Informacja o filmie, ale jest przekłamanie co do liczby polskich lotniczek.

The screenshot shows a web browser window with the URL filmpolski.pl/fp/index.php?film=4221957. The page features a navigation bar with links for 'Kalendarium', 'Filmy z roku', 'Filmoteka', 'Film w prasie polskiej', and 'Bibliotek'. The main heading is 'POLKI NAD LONDYNEM'. Below it, the film is identified as 'Film dokumentalny' produced in Poland in 2005, with a duration of 25 minutes. The text describes the film's subject: three Polish women pilots (Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska, Stefania Wojtulanis-Karpińska, and Anna Leska-Daab) who served in the ATA during WWII. It notes that the film contains inaccuracies regarding the number of Polish pilots.

Film dokumentalny
Produkcja: Polska
Rok produkcji: 2005
Barwny, 25 min

Bohaterkami filmu Zofii Kunert są trzy niezwykle kobiety-pilotki: Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska, Stefania Wojtulanis-Karpińska i Anna Leska-Daab. Wszystkie trzy, przed wojną zapalone szybowniczki, w czasie wojny służyły w ATA - Air Transport Auxiliary Service, pomocniczej służbie transportowej brytyjskich Królewskich Sił Powietrznych. Anna Leska (1910-1998) i Stefania Wojtulanis (1912-2005) pilotowały nawet bombowce, dostarczając je z lotnisk przyfabrycznych na lotniska bojowe na terenie Wielkiej Brytanii. W ATA służyło w sumie ponad 1300 pilotów różnych narodowości, w tym sto kilkanaście kobiet. Były wśród nich tylko trzy wspomniane Polki. Film opowiada o ich losach we wrześniu 1939 r.: Anna Leska i Stefania Wojtulanis zostały zmobilizowane i latały w Eskadrze Sztabowej Dowództwa Lotnictwa, zaś kilkunastoletnia wówczas Jadwiga Piłsudska z matką Aleksandrą i siostrą Wandą ewakuowały się przez Litwę do Anglii. Autorzy dokumentu wyjaśniają też, jak ich bohaterki znalazły się na Wyspach Brytyjskich, na czym polegały ich zadania w czasie wojny i jak potoczyły się ich dalsze losy. [TVP]

https://pl.wikipedia.org/wiki/Zofia_Kunert;

<<**Zofia Kunert** – polska reżyser filmowa i scenarzystka. Autorka filmów dokumentalnych. W latach 1994–2014 pracownik Telewizji Polskiej>>.

- A. ZIÓŁKOWSKI, Janusz. Kobiety w polskim lotnictwie wojskowym. *Przegląd Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej*, 2002, 5: 70-77.

http://www.hosting7932588.az.pl/nr16_2002_029-041_ziolkowski.pdf;

- B. ZIÓŁKOWSKI, Janusz. *Te wspaniałe kobiety--*. Wydawnictwo Adam Marszałek, 2003.
- c. W. JURGIELEWICZ: Kobiety w regularnych jednostkach Wojska Polskiego na frontach II wojny światowej, *Wojskowy Przegląd Historyczny*, Warszawa, 1971, Nr 2.

KSIĄŻKA MĘŻA HEROINY

Stanisław Karpiński: *Na skrzydłach huraganu*, Dom Wydawniczy BELLONA, Warszawa 2003.

DODATEK SPECJALNY

Dokumenty o lotniczce Marii Hrynakowskiej w ATA

PILOT'S PERSONAL RECORD

Surname.....	HRYNAKOWSKA	A.T.A. No.....	
Christian Names.....	Maria.	Nationality.....	Polish.
Home Address.....	35 Nottingham Place, London, W.1.	If any change since birth, previously.....	None.
Telephone No.....	7, Chalmers St. Edinburgh. 3.	Date of Birth.....	22-7-09.
Next of Kin.....	Valentyna Hrynakowska- Domanska.	Place „.....	Smila, Russia.
Relationship.....	Sister.	Religion.....	R.C.
Address.....	Poznan, Poland, Wysoka Street, No. 4.	Single or Married.....	Single.
Education.....	Poznan University.	Children.....	

MEDICAL RECORD

Physical Defects or Special
Characteristics.....
Scar on eyebrow.

MEDICAL EXAMINATIONS

Date	Place	Result
13-8-43	ATAO	Cat. C.

SICKNESS OR INJURY

Absent from	To	Cause

Previous Military or other
Government Service..... Polish A.T.S. 10-11-41 to
Joining A.T.A.

Orders or Decorations.....

Previous Business or Profession.....
As above.

Date of Engagement in A.T.A..... 18-8-43.

Rank on Appointment..... Pilot Cadet.

Promotions. Date..... Rank

„

„

9-12-43 Contract Terminated.

DISCIPLINARY ACTION		
Date	Action Taken	Reason
	Terminate contract under clause 1 w:c:f: 9/12/43.	
	<i>[Signature]</i> 9/12/43.	

ACCIDENTS

Warto kliknąć na poniższą stronę! Undu clause – bez powodu!!!! Unduly=bezzasadnie???

ata-ferry-pilots.org/index.php/category-blog-1943/840-hrynakowska-maria-w

Gmail YouTube Maps YouTube Maps ear

Ferry Pilots of the ATA

[Home](#) [Accidents & Incidents](#) [Pilots A to Z](#) [Stories](#) [Timelines](#) [Download Personnel Files](#)

prev: Polish ATS

[Contract Terminated by ATA]

Download ATA Pilot Personal Record (.zip file): [DOWNLOAD](#)

Please feel free to send me your comments, requests, extra information or corrections.

Click here: [Email Me](#)

Screenshot of the website [ata-ferry-pilots.org/index.php/pilots-a-to-z](https://www.ata-ferry-pilots.org/index.php/pilots-a-to-z). The page displays a gallery of pilot portraits and aircraft. The website title is "Ferry Pilots of the ATA". The navigation menu includes "Home", "Accidents & Incidents", "Pilots A to Z", "Stories", "Timelines", and "Download Personnel Files". A search bar is visible on the right. Below the portraits, there are links for "All Biographies" and "All Women Pilots".

[https://www.ata-ferry-pilots.org/index.php/pilots-a-to-z;](https://www.ata-ferry-pilots.org/index.php/pilots-a-to-z)

Warto kliknąć na tę stronę!!! U dołu po lewej LISTA PILOTÓW – m.in. PAŃ.

Tekst jest po angielsku – coś cudownego dla naszej serii i dla każdego, kto chce być choć trochę mądrzejszy i poznać prawdę. Powyższe dokumenty ściągnięto właśnie z zasobów tego portalu.

Nie ma o tym informacji w żadnej z książek – to „odkrycie” eseisty...

Zdjęcia przy okazji

NAC = Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Pilot **Stefania Wojtulanis** wysiada z samolotu RWD-10 (SP-KTT) po skończonym pokazie, 1939r.

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Pilot balonowy **Stefania Wojtulanis** w gondoli balonu "Gopło". 1936r.

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Pilot **Stefania Wojtulanis** (wysiada z samolotu RWD-8) po przylocie na zawody. Widoczni także m.in.: obok samolotu (1. z lewej) p. Osińska i redaktor Marth, 1938r.

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Samolot RWD-8 (SP-BLC) na płycie lotniska. Widoczni m.in. na pokładzie pilot **Stefania Wojtulanis** oraz inżynier Andrzej Anczutin.

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

<https://www.polskieradio.pl/39/156/artykul/3072777,stepania-wojtulaniskarpinska-krolowa-przestworzy;>

[polskieradio.pl/39/156/artykul/3072777,stepania-wojtulaniskarpinska-krolowa-przestworzy](https://www.polskieradio.pl/39/156/artykul/3072777,stepania-wojtulaniskarpinska-krolowa-przestworzy)

ibe Maps YouTube Maps ear

PolskieRadio.pl PORTAL POLSKIEGO RADIA SA

POLSKIE RADIO 24
JEDYNKA
DWÓJKA
TRÓJKA
CZWÓRKA
KIEROWCY
DZIECI
CHOPIN
RADIO POLAND
ПІР ДЛЯ

Polskie Radio | Historia

Artykuł

ostatnia aktualizacja:
22.11.2022 06:00

Obserwuj nas na
Google News

Stefania Wojtulanis-Karpińska - królowa przestworzy

W dwudziestolecu międzywojennym należała do ścisłej czołówki polskich pilotów sportowych. To doświadczenie zapoczątkowało, gdy w czasie II wojny światowej, jako jedna z trzech Polek, latała w służbie pomocniczej RAF. 22 listopada przypada 110. rocznica jej urodzin.

Rozmowa z autorką książki --- warto kliknąć!!

Programy Player Polskie Radio SA - Google Chrome
- [] X

player.polskieradio.pl/kolejka

☰ PLAYER PolskieRadio.pl
⏸ 🔊

Kolejka
X

⏸

POLSKIE RADIO
 Jak dziewczyny zdobyły niebo - opowiada Anna Rudnicka-Litwinek, autorka książki "Dziewczyny na skrzydłach" w audycji Anny Hardej z cyklu "Zaklinacze czasu". (PR, 7.11.2020) 11:27

POLSKIE RADIO
 Martha Argerich - finałowy występ na Konkursie Chopinowskim (Chopin osobisty/Dwójka)

POLSKIE RADIO
 Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska opowiada Hannie Marii Gizie o swoim radosnym, beztróskim dzieciństwie w audycji z cyklu "Kwadrans bez muzyki". Spotkanie z autorką prof. Zbigniewem Wójcik. (PR, 25.11.2021)

Wyszukaj

10:23
08.04.2023

MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Dywizjon 303 – w Wielkiej Brytanii

Samolot z czasów Wojny Polskiej z Rosją 1920r.

Polska powoli wycofuje się z użytkowania sprzętu z Rosji.

MUZEUM PRZEMYSŁU W BERLINIE (w tym samoloty)

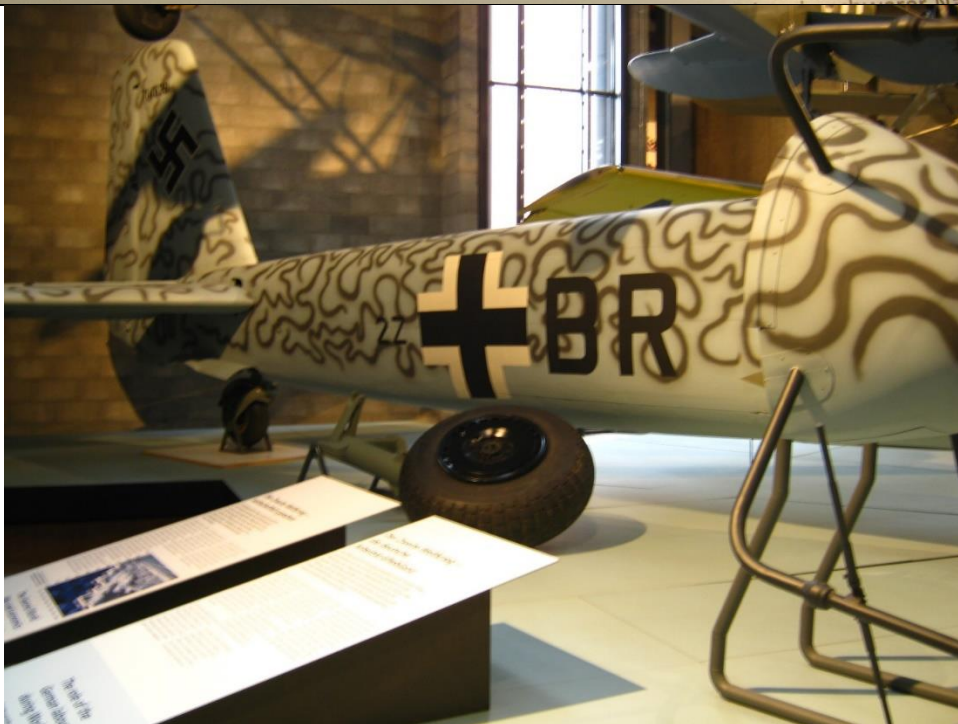
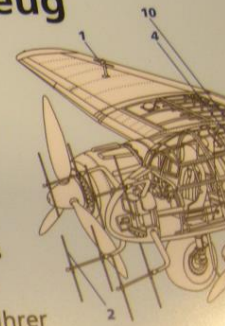

Warto zobaczyć Muzeum w Berlinie – jest ogromne, kolkanaście działów.

Junkers Ju 88 – Standard-Kampfflugzeug der deutschen Luftwaffe

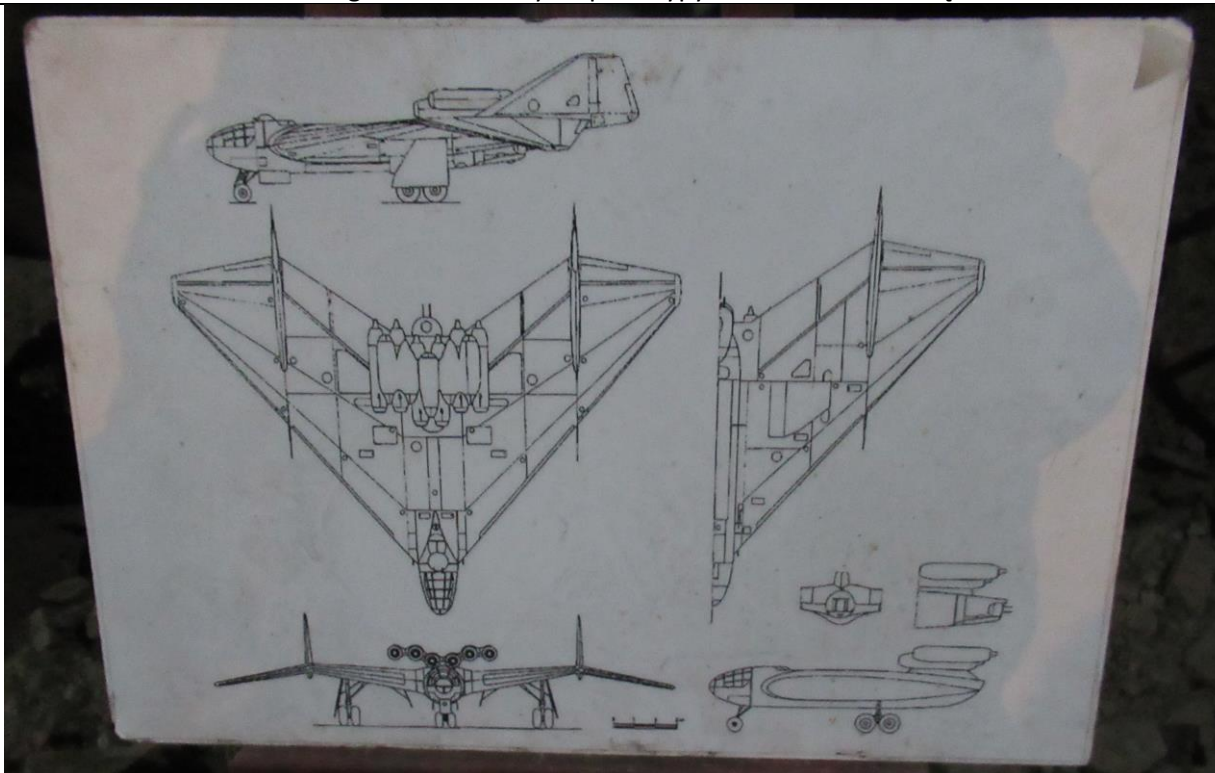
1935 schrieb das Reichsluftfahrtministerium im Rahmen der Kriegsvorbereitungen die Konstruktion eines Schnellbombers aus. Ein Team junger Ingenieure entwickelte daraufhin die Junkers Ju 88 unter der Leitung von Chefkonstrukteur Erich Zindel. Der zweimotorige Mitteldecker in Schalenbauweise für drei Mann Besatzung ging als Sieger aus dem Wettbewerb hervor. Obwohl das Konzept des Schnellbombers zu Kriegsbeginn 1939 bereits überholt war, eignete sich die Ju 88 wegen ihrer robusten Bauweise und ihrer Geräumigkeit für vielfältige Verwendungszwecke. Maschinen dieses Typs waren während des gesamten Krieges als Bomber, Tag- und Nachtjäger, Erdkampfflugzeug und Aufklärer im Einsatz.

Muzeum w Wałbrzychu

Podobno w poziemych tunelach produkowano części do niemieckiego nowoczesnego samolotu – tylko prototypy oblatano - na szczęście!

MUZEUM LOTNICTWA W KRAKOWIE – cudowne miejsce – nowe, betonowe i szklane

Zdjęcia niezbyt udane ze względu na odbłaski w szybach gablot, warto zatem samemu wybrać się do tego MUZEUM!!!

Helikopter, którym podróżował JP II. (pisano 02.04.2023r.)

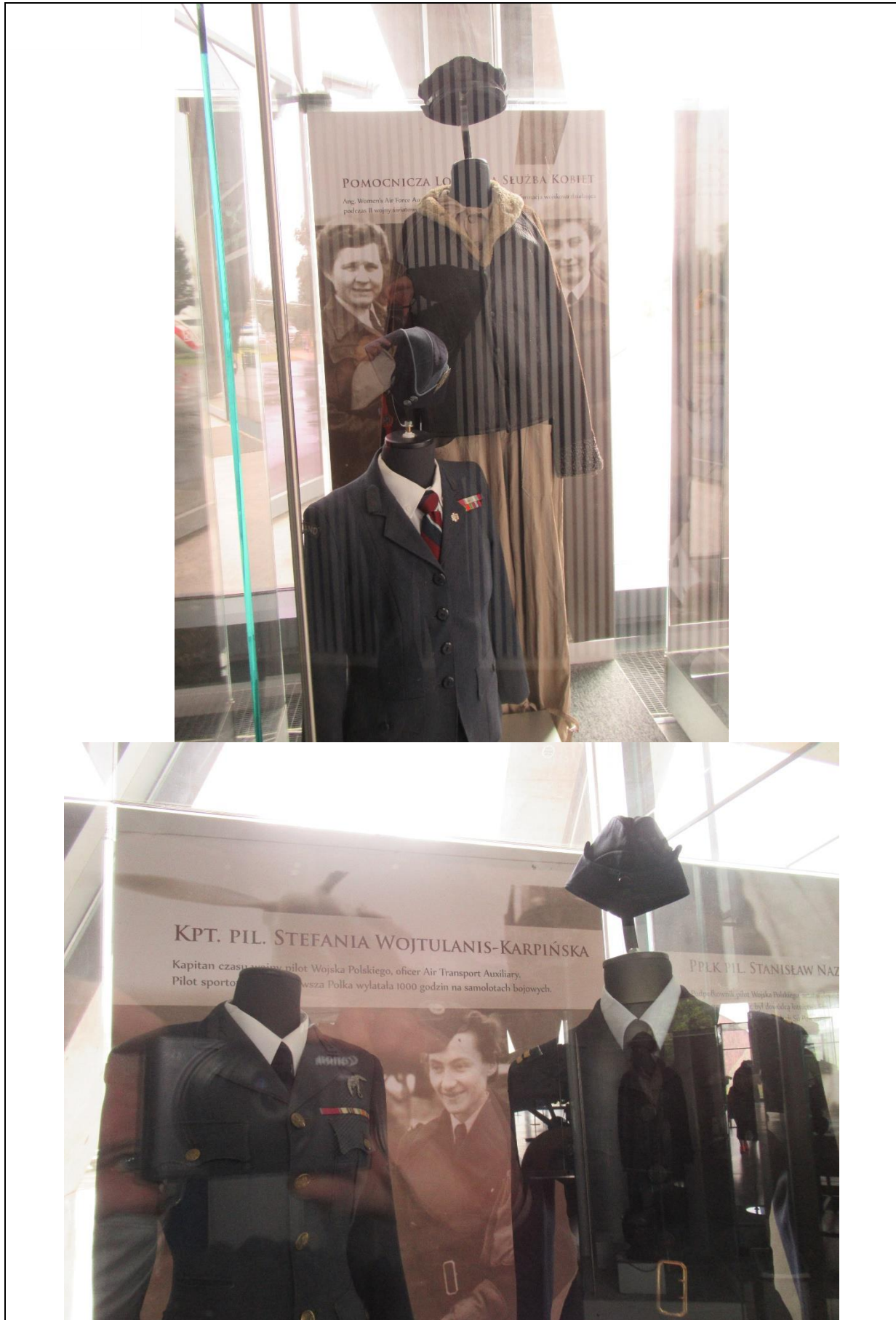

PRZEDMIOTY OSOBISTE
KPT. PIL. STEFANII WOJTULANIS-KARPIŃSKIEJ
PERSONAL ITEMS
OF CPT. PILOT STEFANIA WOJTULANIS-KARPIŃSKA

porucznik czasu wojny pilot
Stefania Wojtulanis-Karpińska

porucznik czasu wojny pilot
Stefania Wojtulanis-Karpińska

Nazywana „Barbarą”. Urodzona w Warszawie w 1912 roku. Od młodości interesowała się lotnictwem. Była jedną z pierwszych kobiet w Polsce, która uzyskała licencję pilota balonowego oraz samolotowego. Przed wybuchem drugiej wojny światowej spędziła w powietrzu prawie 200 godzin.

MUZEUM ARKADEGO FIEDLERA w Puszczykowie koło Poznania

**Samolot myśliwski Hawker Hurricane Mk-I,
bohater słynnej Bitwy o Anglię w 1940r. wygranej przez Anglików.
Pokonał niemieckie myśliwce Messerschmitty 109 i 110, rozbił bombowe
wyprawy na Brytanię Dornierów, Heinkli i Junkersów.
Kultowy samolot Brytyjczyków.**

**W 1940 r. latali na nim także polscy myśliwcy, broniący nieba
Anglii, m. in. ci ze sławnego Dywizjonu 303, opisanego przez
Arkadego Fiedlera w głośnej książce "Dywizjon 303",
będącej dziś lekturą szkolną.**

Jadwiga Piłsudzka

polishairforce.pl/pilsudska.html

ail YouTube Maps YouTube Maps ear

Polskie Siły Powietrzne w II wojnie światowej

www.polishairforce.pl

- :: Lotnictwo Wojskowe 1939
- :: Polskie Siły Powietrzne we Francji 1939-1940
- :: Polskie Siły Powietrzne w Wlk. Brytanii 1940-1946
- :: **Armia Polska na Wschodzie i 2 Korpus Polski 1941-1946**
- :: Polacy w USAAF 1943-1945
- :: Lotnictwo ludowego Wojska Polskiego 1943-1945

Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska

Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska, z domu Piłsudska, przyszła na świat 28 lutego 1920 r. w Warszawie, jako córka Józefa Piłsudskiego, Marszałka Polski, i Aleksandry Piłsudskiej z domu Szczerbińskiej. Wychowywała się w Sulejówku i w Warszawie, gdzie mieszkała z ojcem w Belwederze. Jako córka Marszałka 1 lipca 1928 r. w Gdyni została matką chrzestną jednego z pięciu małych, parowych statków towarowych kupionych od Francji w 1926 r. Statek otrzymał imię "Jadwiga", a patronką i matką chrzestną bliźniaczego statku była Wanda - starsza siostra Piłsudskiej. W stolicy uczęszczała do Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego Wandy z Posseltów Szachtmajerowej, gdzie przed wybuchem wojny uzyskała świadectwo dojrzałości.

Warto poklikać na strony internetowe

dlapilota.pl/wiadomosci/muzeumpilsudski/zmarla-pilot-jadwiga-pilsudska-jaraczewska

ail YouTube Maps YouTube Maps ear

dlapilota.pl ECCAIRS Ogłoszenia Imprezy lot

Data publikacji: 16.11.2014 22:00 Źródło artykułu muzeumpilsudski.pl

Zmarła pilot Jadwiga Piłsudska - Jaraczewska

piłsudzka Jadwiga — Wyniki wys: x Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska. C x +

← → ↻ polskieradio.pl/39/156/Artykul/1387111,Jadwiga-PilsudskaJaraczewska-corka-Marszalka-latala-w-RAF

Gmail YouTube Maps YouTube Maps ear

PolskieRadio.pl PORTAL POLSKIEGO RADIA SA

POLSKIE RADIO 24 JEDYNKA DWÓJKA TRÓJKA CZWÓRKA KIEROWCY DZIECI CHOPIN RADIO POLAND ПР ДЛЯ УК

Polskie Radio | Historia
Artykuł
 ostatnia aktualizacja:
 16.11.2022 05:46

f t i e

Obserwuj nas na
 Google News

Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska. Córka Marszałka latała w RAF

Córka Komendanta przypominała go z charakteru - mogła być księżniczką Polski, ciągnęło ją jednak bardziej do podniebnych wojaży. Poskramiała latające maszyny nad polskim i brytyjskim niebem.

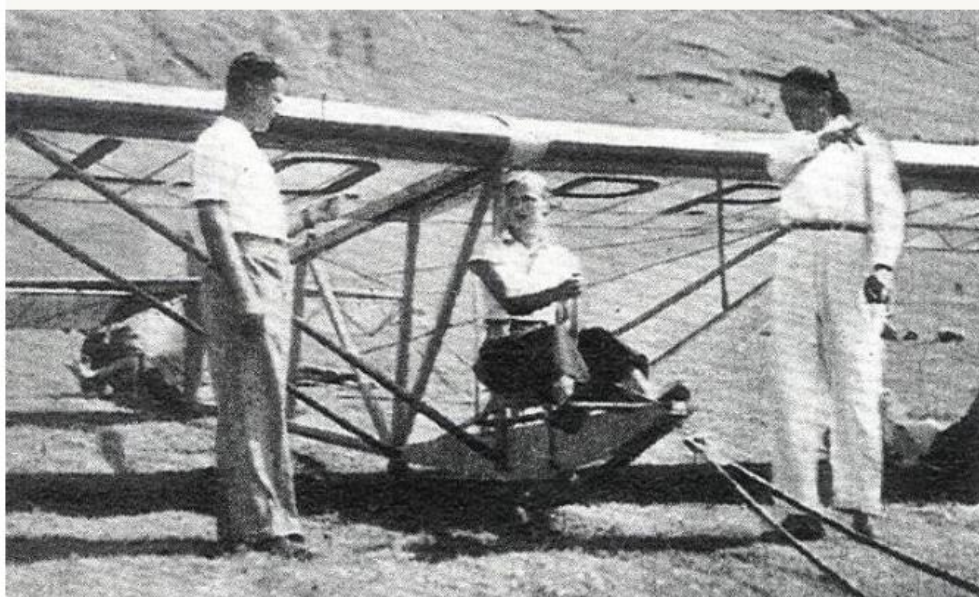

Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska Foto: Avro52, źr. Wikimedia/domena publiczna

<https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1387111,Jadwiga-PilsudskaJaraczewska-corka-Marszalka-latala-w-RAF>; audycja radiowa!!! Z 1997 roku!!!

WARTO POSŁUCHAĆ – podcast wysłuchano 02/04/2023 – Dzień Papieski!!!!

Marszałkówna na brytyjskim niebie

Jadwiga Piłsudska w szkole szybowcowej Sokola Góra (1937), źr.XV Lecie L.O.P.P., Wikimedia Commons/dp

Rzeźba przed Uniwersytetem w Budapeszcie.

Zdjęcia wykonał eseista Stan Zawiślak (trzeba było pojechać do tych muzeów, trwało to miesiącami) oraz NAC, Polona i strony internetowe.